

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Γ' ΤΑΞΗΣ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ
ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΞΕΤΑΣΗΣ: 03/06/2022

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΕΝΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΘΕΜΑ Α

Α1. Ο συντάκτης στο απόσπασμα του κειμένου αναφέρεται στη σημασία της ιστοριογνωσίας. Θεωρεί ότι η σύνδεση των τωρινών γενεών με τις προηγούμενες είναι δεδομένη, σε επίπεδο γλώσσας, αξιών, αντιλήψεων και γνωστικών κατακτήσεων. Οι σύγχρονοι εντάσσονται μέσα σε ένα υπάρχον πολιτισμικό πλαίσιο, του οποίου όμως την εξέλιξη καθορίζουν με τη δράση τους στο παρόν και φέρουν την ευθύνη της διαφύλαξης της ιστορικής μνήμης για τις μελλοντικές γενιές. Τέλος, η ιστορική μνήμη αποτελεί προϋπόθεση για την κατανόηση του παρόντος, πηγή διδαγμάτων, αυτεπίγνωσης καθώς και ενίσχυσης της συλλογικότητας.

(λέξεις 83)

ΘΕΜΑ Β

Β1.

- α. ΛΑΘΟΣ
- β. ΛΑΘΟΣ
- γ. ΣΩΣΤΟ
- δ. ΣΩΣΤΟ
- ε. ΣΩΣΤΟ

B2. A) Ο τίτλος του κειμένου 1 (Γιατι να μαθαίνουμε ιστορία;) είναι σύντομος, αποτελεί ευθεία ερώτηση ενώ γίνεται και χρήση α πληθυντικού ρηματικού προσώπου. Είναι δηλωτικός του περιεχομένου του κειμένου, το οποίο σχετίζεται την αξία της ιστοριογνωσίας. Αναλυτικότερα ο συντάκτης χρησιμοποιώντας την ευθεία ερώτηση, την υποτακτική έγκλιση και το α πληθυντικό επιχειρεί να προσελκύσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη αλλά και να τον προτρέψει σε συλλογισμό. Ταυτόχρονα, με τη χρήση του τίτλου προσδίδεται αμεσότητα, ζωντάνια, παραστατικότητα και οικειότητα στο λόγο.

B2. B) Στο τέλος της πρώτης παραγράφου ο συντάκτης κάνει χρήση ευθέως λόγου («Γιατί, κύριε, να πρέπει να μαθαίνουμε ιστορία; Εμείς κοιτάμε μπροστά. Κοιτάμε στο μέλλον»). Συγκεκριμένα, μεταφέρει αυτούσια τα λεγόμενα των φοιτητών του, οι οποίοι απορούν σχετικά με τους λόγους της εκμάθησης της ιστορίας. Η χρήση του ευθέως λόγου προσδίδει στο κείμενο υφολογική ποικιλία, αμεσότητα, ζωντάνια, διάθεση επικοινωνίας και διαλόγου με τον αναγνώστη, ο οποίος ενδεχομένως να έχει θέσει το ίδιο ερώτημα στον εαυτό του.

B3. Η Κική Δημουλά στο απόσπασμα της ομιλίας της επιχειρεί να ευαισθητοποιήσει τους αναγνώστες σχετικά με το ρόλο της επετείου στη διατήρηση της μνήμης. Πρώτα απ'όλα με τη χρήση του α' ενικού ρηματικού προσώπου («επανέλθω», «δώσω», «ας πω») εκφράζει με εξομολογητική διάθεση και βιωματικό τόνο τις απόψεις της σχετικά με την βαθύτερη σημασία της επετείου τόσο σε ιστορικό όσο και σε προσωπικό επίπεδο. Επιπλέον, η χρήση ασύνδετου σχήματος («Τιμά τους ήρωες... άγνωστο στρατιώτη») πυκνώνει το λόγο, τον κάνει πιο γοργό, δίνει έμφαση και διεγείρει το συναίσθημα του πατριωτισμού. Τέλος, η χρήση συνειρμικών ιδεών και εικόνων, που παραπέμπουν σε βιώματα του κάθε ανθρώπου («-

ιδού η νύφη... η παλιά φωτογραφία σου») ευαισθητοποιεί τον αναγνώστη, ενισχύοντας τον επικοινωνιακό χαρακτήρα του κειμένου και τη συναισθηματική του ταύτιση.

Επιπλέον, ο μαθητής θα μπορούσε να αναφερθεί στη χρήση συγκινησιακού λόγου («συντονίζει τον ηρωισμό με τον βηματισμό της σημαίας»), σε σχήματα λόγου όπως η προσωποποίηση («τα κρατάει αγκαλιά και τα θηλάζει εκείνη η παλιά φωτογραφία σου»), τα σημεία στίξης (- αυτές κι αν δεν θέλουν να ξεχαστούν...).

Θέμα Γ.

Βασικό θέμα του κειμένου είναι, η κληροδότηση οικογενειακών κειμηλίων μεταξύ γενεών, τα οποία συμβάλλουν στην ενίσχυση της οικογενειακής μνήμης. Μέσω της πρωτοπρόσωπης αφήγησης («θα σας πω την ιστορία...», «όταν το έδειξα»), η αφηγήτρια, αναφέρεται στο ταγάρι, το οποίο ανασύρει από μια παλιά κασέλα και το οποίο αποτελεί προϊόν της λαϊκής υφαντικής τέχνης και χρηστικό αντικείμενο κατά το παρελθόν. Ταυτόχρονα, λειτουργεί ως σύμβολο της οικογενειακής παράδοσης («το είχε φτιάξει η δική της μαμά στον αργαλειό. Ήταν μέρος της προίκας της») και της λαογραφικής πολιτισμικής κληρονομιάς. Για την γιαγιά της αφηγήτριας το ταγάρι έχει συναισθηματική αξία, καθώς ήταν μέρος της προίκας της, δημιουργημένο από τη δική της μητέρα, που μεταβιβάζεται στην επόμενη γενιά, όπως σχολιάζει η ίδια σε ευθύ λόγο («πράγματα για μια ζωή»). Η μητέρα της αφηγήτριας ωστόσο, δεν συμερίζεται το ίδιο ενδιαφέρον και επιθυμεί την απομάκρυνσή του προφανώς διότι, για την ίδια δεν είχε συναισθηματικό αντίκρουσμα, ενώ απλώς συνδεόταν με τη μόδα και τις τάσεις της εποχής της.

(Για το δεύτερο σκέλος του ερωτήματος ο μαθητής καλείται να απαντήσει προσωπικά για την επιλογή που ο ίδιος θα έκανε αν ήταν στη θέση της αφηγήτριας με την ανάλογη τεκμηρίωση).

*Επιπλέον, για το πρώτο σκέλος της ερώτησης αξιοσημείωτοι κειμενικοί δείκτες είναι :

- ο πληθωρικός εικονοπλαστικός λόγος («Μου διηγήθηκε τα νυχτέρια... φως λυχναριού»)
- ο μικροπερίοδος ελλειπτικός λόγος («Η μαμά της. Τα έλεγε αυτά με νοσταλγία. Η γιαγιά.»)
- το ερώτημα της γιαγιάς σε ευθύ λόγο στο τέλος του αποσπάσματος («-Γιατί τι θα έχω παραπάνω εκεί;»)

Θέμα Δ

Τίτλος : Το παρελθόν ορίζει το μέλλον μας...

Πρόλογος

Σε μια μετέωρη εποχή, όπως η τωρινή, όπου ο άνθρωπος έχει χάσει τον ιδεολογικό προσανατολισμό του και υφίσταται πνευματική αλλοτρίωση, όπου τα ιδανικά και η ηθική έχουν εκλείψει, είναι επιτακτική ανάγκη η άντληση προτύπων και η επανιεράρχηση των αξιών. Και εδώ τίθεται το ερώτημα: μπορεί το παρελθόν και η ιστοριογνωσία να αποτελέσουν εφελτήριο έμπνευσης και αναθεώρησης της ανθρώπινης πορείας;

Κυρίως θέμα

Α ζητούμενο :

-το άτομο μορφώνεται για το πρόσφατο και το απώτερο ιστορικό παρελθόν του , αποκτά ιστορική συνείδηση και ενισχύει την εθνική του ταυτότητα.

-αποτελεί συνδυαστικό και ενοποιητικό κρίκο μεταξύ των μελών ενός έθνους αλλά και μεταξύ των παλαιότερων και των νεότερων γενεών.

-πηγή άντλησης υγιών προτύπων, συσσωρευμένης γνώσης και σοφίας καθώς και θετικού παραδειγματισμού και αποφυγής σφαλμάτων του παρελθόντος

-αναπόσπαστο μέρος της πολιτισμικής φυσιογνωμίας ενός λαού συνδυαστικά με τη γλώσσα και την παράδοση, καθώς και αποτρεπτικός παράγοντας εθνικής αλλοτρίωσης και πολιτιστικής ισοπέδωσης .

-ενίσχυση φιλοπατρίας, τόνωση του εθνικού φρονήματος, κοινωνικής συνείδησης αλλά και αναγνώρισης της αξίας των άλλων εθνών με πνεύμα οικουμενικότητας/διεθνισμού.

Β ζητούμενο :

-ενίσχυση μουσειακής και μνημειακής εκπαίδευσης μέσω του σχολείου , της οικογένειας και της πολιτείας

-εναλλακτικοί διαδραστικοί τρόποι μάθησης και αξιοποίησης νέων τεχνολογιών και ψηφιακών μέσων στο πλαίσιο της διδασκαλίας του μαθήματος της ιστορίας.

-διαλογικός τρόπος προσέγγισης του μαθήματος της ιστορίας με την ενίσχυση της κριτικής σκέψης του μαθητή και με γνώμονα τον συγκρητισμό και τη σύνδεση παρελθόντος και παρόντος.

-συμμετοχή σε εορταστικές εκδηλώσεις και εθνικές επετείους καθώς επίσης και σε καλλιτεχνικές δράσεις με θεματολογία αντλημένη από το ιστορικό παρελθόν.

- επίσκεψη σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία, όπου είναι δυνατή η άμεση επαφή του επισκέπτη με το μακρινό ένδοξο παρελθόν και τα γνωρίσματα της ιστορικής παρακαταθήκης σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

-προώθηση εναλλακτικού τουρισμού (πολιτιστικός, μουσειακός, αρχαιολογικός κ.α.)

Επίλογος

Συνοψίζοντας, στο πλαίσιο της παγκοσμιοποιημένης κοινωνίας όπου οι λαοί κινδυνεύουν από πολιτισμική αλλοτρίωση, η ιστοριογνωσία εμφανίζεται ως βασικός αρωγός διατήρησης της εθνικής μνήμης, ανάπτυξης διεθνισμού και της αρμονικής συνύπαρξης των λαών.

Καλαφατάκη Αριστέα

Κασωτάκη Ελένη

Κονσολάκη Ελευθερία

Φιλολόγοι του φροντιστηρίου "ΚΥΚΛΟΣ"